

Benjamin Dalle
Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media
en Armoedebestrijding

JAARVERSLAG KINDERRECHTENCOMMISSARIAAT 2022

16 november 2022

Beste collega's,

Mevrouw de kinderrechtencommissaris ,

Beste vrienden van en militanten voor het kind,

“If we are ever to reach real peace in this world, we shall have to begin with the children.”

Het zijn de woorden van Gandhi, die ze uitsprak tijdens een toespraak in een Londense school in 1931. Ze zijn ondertussen bijna een eeuw oud, maar nog steeds actueel. Of het nu gaat over Afghanistan, Oekraïne of andere plaatsen in de wereld. Het is jammer genoeg heel nabij.

De nabijheid van dit conflict en geweld laat uiteraard ook bij kinderen en jongeren in onze omgeving sporen na. Ze komen er regelmatig via de media mee in contact. Ze hebben de oorlog zelf soms mee beleefd. Ze verwelkomen nieuwe klasgenootjes op de vlucht, op zoek naar een veilige plek om te leven. Ze horen allerlei verhalen en stellen zich veel vragen. We mogen de impact van oorlog op kinderen nooit onderschatten. De link met kinderrechten is evident.

Ik was heel erg onder de indruk Fatima, van jouw verhaal. Ik denk dat jij één van de jongste auteurs bent van ons land. Heel straf, voor 14 jaar te zijn. Ik ben in de herfstvakantie op bezoek geweest in Amsterdam, in het Anne Frank-huis. Anne Frank, toen zij haar boek schreef, was eveneens 14 jaar. Je past in het rijtje van jonge schrijfsters die schrijven over hun realiteit. Zij was ook op de vlucht, en heeft het einde van de oorlog wegens een deportatie jammer genoeg niet overleefd. Waarom zeg ik dat? Om dat het ontzettend belangrijk is dat kinderen en jongeren de stilte doorbreken. Het is ook de titel die je geeft aan je boek. Heel indrukwekkend. Ik las dat je later advocaat wil worden, of in de politiek wil gaan. Wel, je hebt er alle talenten voor. Ik moedig je zeker aan om dat ook effectief te doen!

Het citaat dat ik gaf van Ghandi is ook belangrijk om een andere reden. Het is een enorme versterking, een enorme valorisatie van wat wij moeten doen als samenleving voor kinderen en jongeren. Zijn woorden getuigen van een ongelofelijk sterke erkenning richting kinderen en jongeren. Ze geven aan dat hij hen een grote waarde toeschrijft en dat het cruciaal is om kinderen alle kansen te geven om de samenleving nu en in de toekomst vooruit te helpen. En laat dat nu precies zijn wat jullie ook doen, dag in dag uit. Hoe kan je kinderen beter in hun waarde erkennen dan door te investeren in de vrijwaring van hun basisrechten? Mevrouw de kinderrechtencommissaris, ook daarom is uw commissariaat zo belangrijk.

Nog een laatste reden waarom ik het citaat zo belangrijk vind, is omdat het zegt dat kinderen en jongeren per definitie vooruit kijken. Ze zijn niet altijd bezig met de waan van de dag, zoals waar wij volwassenen vaak mee bezig zijn. Dat geldt ook voor vrede en oorlog, waar ze ook vooruit denken aan een vreedevolle situatie en vreedevolle wereld om in te leven.

Het jaarverslag, de toelichtingen en gesprekken die we ook deze middag hebben gehoord, herinneren ons eraan dat het vrijwaren van kinderrechten ook in Vlaanderen vandaag niet altijd voor de volle 100% lukt. Maar, ik blijf ook graag positief, ook dat het geleverde werk vruchten afwerpt. Het volstaat niet om de vinger op de wonde te leggen. We moeten ook werken aan oplossingen. Op vele terreinen zetten we stappen vooruit. Het verslag houdt ons een spiegel voor. Het leert ons waar we extra aandachtig voor moeten zijn en blijven. De verschillende getuigenissen en citaten van kinderen, hulpverleners, familieleden zetten die boodschap kracht bij. Het is ook bijzonder krachtig, mevrouw de kinderrechtencommissaris, dat u heel vaak, ook vandaag, kinderen zelf aan het woord laat.

Tegelijkertijd wil ik vandaag ook duidelijk het signaal geven dat wij, volwassenen in deze maatschappij, allemaal een bijdrage moeten leveren aan het garanderen van de kinderrechten. Ik sluit me daarmee aan bij de woorden dat de zorg voor kinderen een gedeelde zorg is. Met vele verantwoordelijken en vele verantwoordelijkheden.

Naast de honderdduizenden ouders en families die dagelijks voor geborgenheid en veiligheid zorgen voor al die kinderen en jongeren, zetten tientallen organisaties en vrijwilligers zich dagdagelijks in voor een betere wereld waarin kinderen ook zorgeloos moeten kunnen opgroeien. En zijn er toch problemen, dan is het belangrijk dat er een vangnet bestaat, zeker ook voor problemen met meerdere aspecten en gezichten. Situaties die misschien niet in één hokje passen. Ook dat hoort bij de gedeelde bezorgdheid. We hebben de kwalijke traditie, ook in Vlaanderen, dat we alles in hokjes benaderen. Het is ook mijn taak om er op toe te zien dat we naar een situatie gaan waarbij elk kind zijn of haar plaats vindt.

Het jaarverslag leert mij als coördinerend Vlaams minister voor de kinderrechten dat er meldingen, vragen en klachten komen binnen zeer uiteenlopende thema's. Ik zie deze meldingen niet enkel als 'situaties waar er zich een probleem stelt', maar vooral ook als signalen, kansen en opportuniteiten. We moeten steeds de stap maken van probleemvaststelling naar probleemoplossing. Binnen het Vlaams beleid is het Vlaams Jeugd- en Kinderrechtenbeleidsplan daar het centrale document om coherent beleid te ontwikkelen over alle beleidsdomeinen heen. We zijn vandaag nog volop bezig met de implementatie van het huidige plan, maar vanaf volgend jaar start ik de voorbereiding van een nieuw Jeugd- en Kinderrechtenbeleidsplan op voor de periode 2025-2029. Dat lijkt vandaag nog veraf, maar het is belangrijk om een omgevingsanalyse te maken, met een participatietraject.

Zoals gezegd heb ik binnen mijn eigen bevoegdheden enkele initiatieven verder uitgewerkt om het vangnet waarvan ik sprak te verbreden. Ze zijn geclusterd binnen 5 prioriteiten. Velen ervan komen ook terug in het jaarverslag van het kinderrechtencommissariaat. Ik geef graag een aantal voorbeelden van concrete projecten om te duiden waar het over gaat.

Een eerste, de kinderrechtencommissaris verwees er al naar, is de opmaak van het communicatie- en informatieplatform www.allesoverpesten.be. Je merkt bij heel veel kinderen en jongeren dat die problematiek echt leeft. Op school, in de jeugdbeweging, thuis, bij familie of vrienden... dit is iets wat het mentaal welbevinden van kinderen en jongeren echt mee bepaalt. We zijn nu al een tijdje verder sinds de lancering en voorlopig is dit een vrij groot succes met alvast september ongeveer 6000 gebruikers. We zullen ook verder werken om dit nog concreter te maken met een duidelijk budget en taakstelling.

Er zijn ook heel wat initiatieven rond desinformatie. Deze namiddag zijn er in het parlement nog een aantal vragen over *hatespeech*. Dat is ook iets wat bij heel veel kinderen en jongeren speelt. We hebben extra geïnvesteerd in projecten rond desinformatie en één ervan speelt ook specifiek in op de leefwereld van kinderen en jongeren, dat heet 'Nieuwswijsneuzen'. Het is gedeeld initiatief van de academische wereld en middenveldorganisaties en vertrekt echt vanuit het kinderrechtenperspectief. Het project wil kinderen weerbaarder en wijzer maken tegen desinformatie. Er zal zo onder andere een checkpoint voor desinformatie komen op sociale media, waar kinderen berichten waarover ze twijfelen kunnen inzenden en checken.

We leveren ook inspanningen rond de verhouding tussen politiemensen en jonge mensen. Er zijn 6 projecten die hier financiële steun voor kregen. Ze werken hiervoor samen met belangrijke partners als Uit de Marge en Bataljong en ook het Kinderrechtencommissariaat zelf is hierbij nauw betrokken. We werken hier ook samen met de federale collega bevoegd voor Binnenlandse Zaken.

Kristel Verbeke heeft verwezen naar het probleem van kansarmoede, zeker bij kinderen. Weet dat ik sinds mei bevoegd ben voor de coördinatie van de armoedebestrijding. Ik had deze ochtend in het Parlement nog een discussie over de plannen voor 2023. Belangrijk is dat we binnen het VAPA ook van de strijd tegen kinderarmoede een topprioriteit hebben gemaakt.

Kinderrechten en de bestrijding van armoede zijn twee heel belangrijke thema's in mijn portefeuille. Ze moeten elkaar versterken en daar wil ik in elk geval hard werk van maken.

Je merkt ook natuurlijk dat in de recentere crisis rond energie en inflatie, ook in het kader van de oorlog in Oekraïne, armoedebestrijding nog relevanter is

geworden. Dat vele gezinnen gebukt gaan onder zware, extra kosten. Dat is ook de reden waarom ik de komende twee jaar nog extra middelen wil vrijmaken voor de bestrijding van kinderarmoede. We zullen hierbij de lokale besturen, het middenveld, Huizen van het Kind, onderwijsactoren enzovoort betrekken om bruggen te bouwen en lokale netwerken te versterken.

We willen ook sterk werk maken van inclusie. Niet alleen van kinderen in armoede, maar bijvoorbeeld ook kinderen met een beperking. Zo heb ik recent nog de campagne '1-2-3 Inclusie' gelanceerd, samen met mijn collega bevoegd voor Binnenlands Bestuur om dat verder uit te rollen.

Deze acties dragen wezenlijk bij tot het verbreden van het vangnet en zullen ook in de loop van de komende weken en maanden concreter moeten worden.

Ik heb het graag nog kort even over het Kinderrechtenverdrag zelf. Dat bestaat sinds eind de jaren 80 van de vorige eeuw en is bijzonder belangrijk. Het is het centrale document voor het kinderrechtencommissariaat, maar ook voor mezelf. Ik heb dat al regelmatig gezegd, dat dat kinderrechtenverdrag belangrijk is, maar ook dat het aan actualisatie toe is. Als je hoort wat er leeft bij kinderen en jongeren, ook tijdens de coronacrisis, dan merk je dat er twee centrale punten in de aandacht komen bij kinderen en jongeren. Een eerste is 'plaats en ruimte'. Ruimte, letterlijk te nemen, niet alleen mentale ruimte, maar ook fysieke ruimte. Om zichzelf te zijn, om te sporten, om activiteiten te ontwikkelen. Lokale besturen spelen daar een belangrijke rol in en ik wil hen daar ook in ondersteunen. Ik heb het hier deze week nog gemerkt in deze zelfde zaal. We hebben hier 17 steden en gemeenten gelauwerd, die het label kregen van kind- en jeugd vriendelijke stad of gemeente. Ook daar was ruimte een prioriteit. Dat is een thema dat momenteel niet of nauwelijks aan bod komt in het Kinderrechtenverdrag. Dat moeten we nog kunnen versterken.

Tweede punt: 'mentale gezondheid'. In 1988 lag er een hele grote focus op fysieke gezondheid. Natuurlijk is dat absoluut essentieel, maar toen werd mentale gezondheid nog niet echt als 'belangrijk' ervaren. Dat zijn zaken die meer aandacht moeten krijgen, ook bij kinderen en jongeren. Vandaar het pleidooi om, samen met het Kinderrechtencommissariaat ook binnen Europa en Verenigde Naties deze thema's meer centraal te laten staan.

Beste vrienden van en militanten voor het kind,

Het was voor mij, als Vlaams coördinerend minister voor de kinderrechten, een voorrecht om hier vandaag voor u deze inspirerende en toonaangevende middag te mogen afsluiten. We werken in Vlaanderen vandaag hard aan initiatieven in het kader van het Kinderrechtenverdrag. Het kinderrechtencommissariaat draagt daar ongelofelijk aan bij. Ik ben ook heel tevreden dat jullie advies geven aan alle besturen. In een land als België is dat absoluut noodzakelijk. Voor kinderen en jongeren is dat niet zo belangrijk, of het nu gaat over Vlaanderen, België, een lokaal bestuur of zelfs Europa. Wat belangrijk is, is dat de kinderrechten worden gegarandeerd. Ik ben blij met de open en transparante samenwerking die er vandaag met het kinderrechtencommissariaat is en met de vele waardevolle en succesvolle initiatieven die werden genomen. Vorig jaar nog met de eerste Kinderrechtendag hier in het Vlaams Parlement bijvoorbeeld.

Die positieve samenwerking mag ons echter niet weerhouden, integendeel, om elkaar steeds opnieuw uit te dagen en verder te reiken dan de horizon. Want dat verwachten we uiteindelijk ook van onze kinderen en jongeren. Vol levensvreugde, de blik op oneindig en de toekomst tegemoet.

Dank jullie wel.

Benjamin Dalle